

GROOTVADER BASTIAAN

GROOTVADER — GROOTVADER BASTIAAN
„... gaan we nou vischjes vangen?”

Het raam is open op een hor; 't jongetje Basje staat er voor. Binnen, in zijn rieten stoel, zit grootvader. Basje heeft er twee; de andere woont in de stad en moet opa heeten. Hij zegt, dat hij geen kleine kinderen meer velen kan. Als Basje er eens op visite komt, dan loopt dat op huilen uit, want 't kan nooit zó of Basje heeft „ergens aangezetten” en daarvoor in een donkere kast gestaan.

Maar voor grootvader Bastiaan mag veel, mag bijna alles. Die kan nog best hard loopen. Hij maakt vouwswels en knipsels, en heeft Basje kurkebreien geleerd. Hij zegt nooit: „Je bent me te druk.” Basje is vijf, en grootvader Bastiaan vijf en vijftig, maar geen mensch die 't zeggen zou — zooals die twee elkaar begrijpen.

„Heb je 'n netje, grootvader?”

„Wat dach-ie dan?”

„En 'n groote flesch?”

„Zal waar wezen!”

„Gaan we dan over den dam bij Krelis-neef?”

„Ja, jongen, die weet d'r al van.”

Ze gaan op weg, den dam over, en 't weiland van Krelis-neef op. Een eind verder is een binnenslootje; 't is groen begroeid, en 't ruikt er zooals alleen een goed Hollandsch slootje kan ruiken: wat gronderig en ook kruidig, bitterzoet. Aan den kant ziet men den bruinen bodem en daar, op de zonnige vrije plekken, schieten de speldvischjes. Steekt men een hand in 't water, dan reppen de vischjes zich weg.

„Kijk, Basje, nou doen we eerst zó.”

Het is een flinke stopflesch. Een kleiner fleschje is er bij; dit moet in 't water gedompeld worden en telkens overgegoten, tot dat de groote flesch gevuld is. Nu moeten er mooie waterplanten worden uitgezocht, die

in 't leven willen blijven. Want vischjes en waterplanten hooren bij elkaar; zonder groen kunnen de vischjes geen ademen.

Basje ligt op zijn knietjes aan den slootkant en zwaait manhaftig met het schepnetje aan den korten steel. Maar de vischjes zijn zoo rap, en hij is nog maar een jongetje van net vijf. Ze lachen hem wat uit: „Zwaai jij maar, wij blijven zwemmen.”

„Grootvader doen?” vraagt Basje.

„Eerst jij probeeren.”

Het gras is droog; de zon heeft den dauw al lang opgetrokken. Op de knietjes gaat zoo goed niet, Basje ligt nu languit op zijn buikje. Zijn gezichtje is rood van inspanning. — „Grootvader, daar heb ik d'er een!”

O, de glorie van de jachttrophee! Een welgeschapen speldvisch spartelt binnen den katoenen wand en wordt met beleid de stopflesch binnengeloodst. Die wordt nu onder een koelen wilg geplaatst, de zon mag op 't glas niet zoo branden.

„Grootvader, heb je niet nóg 'n netje?”

„Waarom wou je dat, Bas?”

„Nou, dan kon u ook vangen.”

Er zijn er twee. Het kind kon dat niet weten. Maar heeft hij 't gegist? Wil hij alleen maar hulp hebben, om de flesch gauwer vol vischjes te krijgen? Of heeft hij, pienter klein jong, gedacht dat grootvader 't best zelf nog plezierig zou vinden?

„Luister es, Basje.”

„Wat is er, grootvader?”

„Nou moet jij 'n knappe jongen wezen en halen 't andere netje. Je moet naar grootvaders kamer gaan en grootvaders kast opendoen, en dan ligt 't achter grootvaders zakdoeken. Je moet er je heelen arm in steken, en dan voel je 't stokje. En pas als je 't heelemáál niet vinden kan, mag je moeder roepen.”

Waarom mag Basje pas in 't laatste geval zijn moeder roepen? Is grootvader bang, dat zijn dochter, Basjes moeder, hem uitlachen zal en vragen: „Waarom had je allebei een netje nodig?”

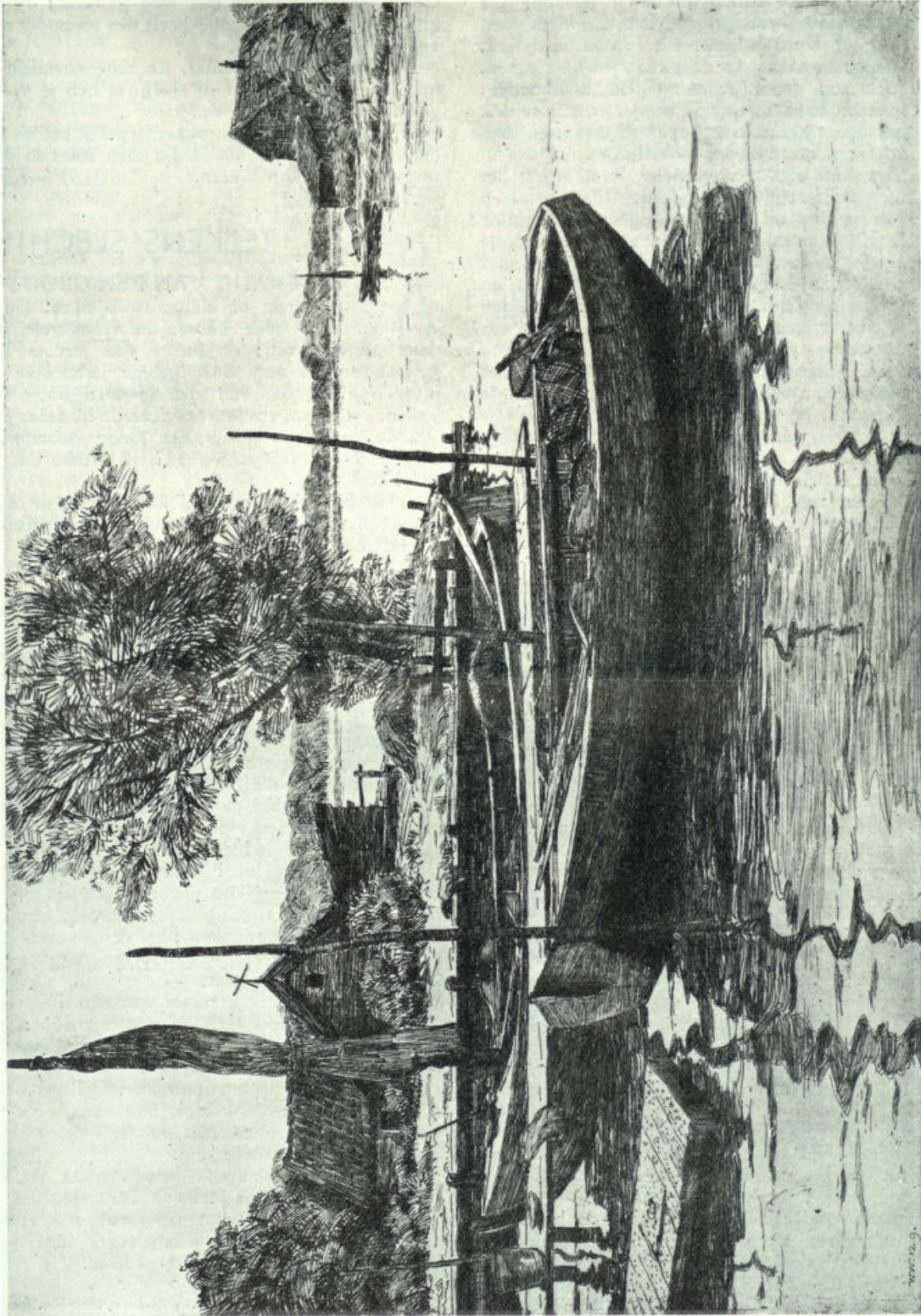
Basje gaat, en komt prompt terug. Mèt het netje. Hij vond het zelf ook wel goed, dat hij moeder niet tegenkwam. Om die erge zwarte knietjes. En zijn natte handjes heeft hij aan zijn pakje afgeveegd. Nu zetten ze 't kleinste fleschje dicht bij zich: daar dragen ze dan telkens de vischjes in over; van de zon in de schaduw.

„Grootvader, nou moet je net doen als ik, nou moet je ook op je buikje gaan liggen.”

Het weiland is achteraf gelegen. De hofstee van Krelis-neef is nog een eind weg. Geen levend wezen in de buurt dan een koppel koeien. Geen mensch, die 't zien zal. En de man gaat achteruit, meet den afstand, gaat op de knieën, en strekt zich voorover naar den malschen oeverzoom, naast zijn kleinzoon Basje.

Nu is de geur van 't zonnige slootje zoo vlak bij, zoo sterk. . . . Zijn handen tasten in 't vlottend oevergras; ginds drijft een polletje vergeet-mij-nietjes, die kan men thuis in water planten. Er moet hier, dicht bij den vloder, in den wand van 't slootje een leemader wezen; 't is heel zeker aan dezen kant. Die was er toen grootvader Bastiaan een jongen was, en kan niet weg zijn. Het was onder water. De leemader is duidelijk te onderscheiden van den grond er om heen, als men de plek weet; hij voelt voorzichtig. Het leem is geel en zuiver. Hij kwam hier met Cootje, zijn vrindje, het broertje van Krelis-neef, in den tijd toen de vader van Co en Krelis nog op de stee woonde. Die is nu lang dood, en Co is naar Amerika gegaan. Niemand weet meer iets van hem.

HAVENTJE AAN 'T KAGERMEER

Naar een ets van Willem Wijnens

Met Cootje samen groef hij 't leem uit. Ze draaiden er kniekers en stuiters van in de palm van hun hand of op een plankje. Ze droogden die in de zon. Ze maakten ook potjes en pannetjes. Maar wanneer men er water in goot werd 't leem, dat zoo keihard leek, tòch weer week; men kon in de pannetjes niet koken. En ze hadden zoo groot gedaan tegen hun moeder: ze zouden pannen bakken, en ook kopjes en schotel'tjes. Maar de kunstige vaten zakten hopeloos ineem, en men zei, dat aardewerk eerst in den oven moet.

Hij kan den ader niet terugvinden. Hier moest het toch zijn, niet dicht bij den vlonder. Hij wil alleen eens terugkomen, dan zal hij 't niet opgeven. Is de plek aangeslibd? Hij is in zóó vele jaren niet bij 't slootje van Krelis-neef geweest. Vroeger een enkele maal met zijn dochtertje. Maar meisjes vangen geen vischjes, en knoeien niet aan de sloot. Nu is hij er weer, van den zomer voor 't eerst weer, met Basje. Vorig jaar was Basje nog zoo klein.

Hij laat nu 't leem maar, en komt weer bij het kind. Ze visschen, zwijgend, ernstig, verdiept. Basje is een handig jong, hij heeft den slag er al van.

Maar de koeien van Krelis-neef willen er 't hare van hebben. Ze zijn nader gekomen. Daar hoort kleine Bas achter zich snuiven, een schaduw valt over 't slootje, hij ziet om, en kijkt een witte koe vlak in haar goedigen snoet.

„O grootvader!!!”

Wat schreeuwt Basje, gelukkig dat hij plat op den grond ligt, anders was hij nog in de sloot gevallen. „Ben jij nou 'n flinke jongen,” zegt grootvader, „dat beest doet je niks, die is immers zoo mak as wat.” En 't is waar, de koe denkt er niet aan om Basje op haar horens te nemen; mèt dat grootvader overeind komt en roept: „Hu! vort jij!” keert ze zich om, wandelt weg en gaat verderop weer grazen.

Basje ziet wit van den schrik, en schokt nog van 't huilen; 't was toch ook niet niks: een koe vlak achter je! Als je pas vijf jaar bent... En grootvader denkt aan een voorval uit den tijd toen hij zelf zoo'n jongetje was, wat ouder dan Basje. Hij zat hier, met Cootje, de koeien van Co's vader werden door de horzels erg gestoken; 't was een snikheete dag. De beesten gingen hollen, 't weiland op en neer, met den staart omhoog. Ze hadden gehuild en gegild; Co wilde maar in 't water springen, en hij had met zijn oogen dicht in 't gras gelegen. Maar hij voelde het dreunen van den grond, als de dolle koeien weer langs kwamen stormen. Zoo hadden ze, hoe lang well in doodsangst verkeerd, tot eindelijk de knecht ze in het oog kreeg en weghaalde.

Ginds snijdt de koe met haar raspige tong het gras af. Basje snikt niet meer, hij is getroost en gekalmeerd. Ze hebben nu vischjes genoeg in de flesch, ze gaan van 't weiland af en naar huis. Moeder moet een klein beetje om grootvader lachen, maar ze begriipt het toch wel. Ze zegt: „Ga nog maar even in je stoel zitten, vader, tot 't eten zoo ver is.”

Daar zit grootvader Bastiaan, achter de hor; gemakkelijk in 't warme zonnetje, hij wordt er dommelig van. De wei en 't slootje, 't was zoo vreemd, en toch zoo eigen. 't Was hetzelfde slootje immers. Het slootje is niet oud geworden. Oud werd hij alleen.... Hij is een oud man, al speelt hij dan nog aardig met zijn kleinkind mee. Een grootvader, die midden op den dag soest in zijn stoel.

Hij is ingeslapen. Nu komen de beelden van dezen morgen weer voor zijn geest te staan, maar anders:

luchtig en heerlijk. Hij ligt voorover in 't gras, en bij hem is een ander jongetje, is 't Basje... is 't Cootje... Co is terug, of Co is niet weg geweest; duidelijk ziet hij Cootjes gezicht, Cootje heeft den leemader gevonden, hij is daar blij om...

Dan komt zijn dochter, en zegt vriendelijk: „Daar nou, je valt zoo maar in slaap, je heb je veel te moe gemaakt voor 't jong, vader.”

Hij denkt hoe ras en onherroepelijk het leven voorbij gaat. En hoe mooi het is, dat men soms in den droom nog een kind kan wezen.

HENDRIKA KUYPER-VAN OORDT

TELKENS SLECHTS ÉÉN

AN DEN RAND VAN EEN GROOT WOOD stonden dicht bij elkaar twee eiken. De een was een zeer oude boom, die reeds vele, vele jaren daar gestaan had; de ander was slechts een klein, jong boompje, nog maar eenige jaren oud. Hij was uit een eikel, die van den grooten boom was afgevallen, ontstaan, en daarom noemde hij dezen „moeder.”

„Moeder,” zoo sprak het jonge boompje, „zal ik ooit zoo groot zijn als gij? Ik wilde, dat ik groot was!”

„Heb geduld, mijn kind,” antwoordde de oude boom; „groeï maar door, en eens zult ge even groot zijn als ik, ja, zelfs nog grooter.”

„Wat, grooter dan gij? waart ge dan eens zoo klein als ik?”

„Ja, en zelfs nog kleiner.”

„Hoe vreemd,” zei het boompje, half tot zichzelf: „eens kleiner dan ik, en thans de grootste van allen in het woud; hoe werd ge toch zoo groot?”

„Door te groeien. Niet slechts elk jaar, maar elke maand, elken dag, elk uur; ja zelfs elk oogenblik van het warme jaargetijde was ik bezig, alles bij elkaar te garen, wat er toe kon bijdragen, mij te doen groeien, en ik gebruikte alles, wat ik krijgen kon.”

„Hoe lang is het geleden, dat ge klein waart?”

„Dat kan ik u eigenlijk niet zeggen; het is vele jaren geleden, misschien wel honderd.”

„Wat, honderd jaar! Zal ik ook nog honderd jaar noodig hebben, om zoo groot te zijn als gij? O, lieve, lieve! ik kan zoo lang niet wachten, het is te lang. Één jaar reeds is zoo lang; en dan te weten, dat men er honderd dergelijke zal moeten doorbrengen! Ik kan niet; honderd jaar, — ik word reeds moe en duizelig, wanneer ik er maar aan denk!”

„Geen honderd jaar, en ook niet één; zelfs geen honderd dagen, neen, zelfs geen honderd minuten, maar slechts telkens een. Ik werd zoo groot, omdat ik slechts telkens een minuut groeide. Gebruik elke minuut; stoor u niet en denk ook niet aan de volgende, en honderd jaren zullen niet te lang schijnen om een groote boom te worden!”

„Slechts één minuut telkens,” sprak de kleine eik tot zichzelf, „slechts telkens één. Ja, dat kan wel. Één minuut telkens, dat is gemakkelijk genoeg. Ik zal het probeeren. Telkens slechts één;” — en hij begon met nieuwen moed te groeien.

Telkens slechts één minuut nuttig gebruiken, en dan die, welke het dichtst bij ons is, het verdere aan den Almachtige overlatende, dat is de weg om het doel te bereiken. Wie telkens slechts één minuut nuttig gebruikt, zal zeker slagen.

S. K.-N. V.

(Naar een oude Hongaarsche legende.)